VELKÁ DOBRODRUŽSTVÍ

Jílové - královský poklad uprostřed přírody

GPS souřadnice: 49.8950462, 14.4931116

Praktické informace

Délka trasy: 7 km

Obtížnost: Lehká a příjemná procházka městem a přírodou pro děti od pěti let. Kočárky i kola projedou, jen pokud jsou terénní (kořeny na lesní pěšině). :) Pejskům se výlet bude líbit, ve městě musejí být na vodítku.

Vzdálenost od Prahy: 35 km ujedete za 40 minut. Vezmete to po dálnici D1 směr Brno, opustíte ji na sjezdu na Jesenici a směrovky vás povedou do Jílového. Samozřejmě záleží na tom, z jaké části Prahy pojedete. Možností je mnoho. Spolehněte se na navigaci. :)

Parkování: Na Masarykově náměstí. Ve všední dny + sobota 6–18 hod zde zaplatíte 20 Kč za hodinu. V neděli je parkování zdarma.

Možnost občerstvení: restaurace Florián, restaurace U Dušků, kavárna Zlatý korálek, Obchůdek s kavárnou.

WC: veřejné WC na náměstí naproti služebně městské policie.

Nejbližší další výlety agentury Velká dobrodružství: Hrusice, Blaník, Kunratice, Vyšehrad, Stínadla atd.

Muzeum Jílové u Prahy (www.muzeumjilove.cz)

Otvírací doba:

ZÁŘÍ–KVĚTEN
pondělí: zavřeno (není-li státním svátkem)
úterý–neděle: 9–12 a 13–16 hodin

ČERVEN–SRPEN
pondělí: zavřeno (není-li státním svátkem)
úterý–pátek: 9–17 hodin
sobota–neděle: 9–17 hodin

Štola Halíře
DUBEN–ŘÍJEN: pondělí–pátek: zavřeno, sobota–neděle: 10–17 hodin

Vstupné
Muzeum: Základní – 150 Kč, snížené – 70 Kč, rodinné – 400 Kč

Trasu pro vás prošla Lucie Nachtigallová.

Trasu testovali kamarádi Matyáš a Robin ze Slaného.

Máťa (9 let): „Štola byla zavřená, ale to nevadilo, protože jsme i tak vyluštil tajenku.“
Robin (10 let): „Hledali jsme s Matym zlato, ale našli jsme jen šišky.“

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

již podruhé vás zveme do nádherného města v Posázaví – do Jílového. Je to místo plné historických, technických i přírodních památek. Štoly, kostely, lesy, magická místa – to vše dnes uvidíme. Projdeme se kolem pamětihodností, parkem a přes údolí dojdeme až ke štole Halíře. To je průzkumné důlní dílo z poloviny 20. století. Tato štola je bezbariérová, takže si ji bez problémů prohlédnete i na vozíku nebo s kočárkem. A jako vždy budeme luštit tajenku a hledat skryté obrázky a písmenka. Samozřejmě nezapomeneme na pohádky.

Tento výlet vznikl s velkou pomocí Města Jílového u Prahy, které si ho pro vás objednalo. Díky tomu je ZDARMA! :)

Dopis dětem

Ahoj, holky a kluci, dnešní trasa je spíše pro školáky, protože je poměrně dlouhá a jsou na ní dva kopečky. Ale líbit se vám bude, to vám garantujeme. V Jílovém u Prahy je toho totiž hodně k vidění a poznání – od zlatých pokladů až po dobrodružství v podzemí a krásnou přírodu. Stejně jako k našim ostatním výletům jste také k dnešnímu dostali originální mapu s vyznačenou trasou. Půjdete-li správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny úkoly. Umíte-li už psát, doplňte podle uhodnutých slov tajenku a pečlivě ji uschovejte. Pokud ji po vyluštění přinesete do městské knihovny v otevírací době, dostanete za ni malou odměnu.

Mapa výletu

Doplňovačka

Jdeme na to:

Zaparkujte na Masarykově náměstí a rozhlédněte se. Jak se vám líbí? Milé, že?

Naše putování začne v horní části náměstí – před radnicí.

Je to dům, kterému se říkalo Věž. Původně v něm sídlil rychtář, potom purkmistr s radními. Radní zde sídlí dodnes.

Vidíte obraz svatého Floriána, patrona hasičů i Jílového?

Proč zrovna Florián? Prozradíme, že městečko bohužel mnohokrát vyhořelo.

Pod obrazem je kamenný erb se šelmou.

1. **Co dravci kouká z tlamy?**

Jdeme podél krásných domů na této straně náměstí směrem dolů.

Najdete někde zlatý korálek?

Vidí někdo na zelenkavém secesním domě zamračenou paní?

A najdete dalšího lva?

Je jich tady opravdu hodně. Například v parku u památného dubu. Míříme k němu.

Co si myslíte o barvě jazyka a drápků naší české šelmičky? Má je takto zbarvené i v reálném životě? Lvů dnes potkáme hodně, zkusme je počítat. Třeba nám na konci výletu vyjde stejné číslo.

Dub letní v parku je vysoký 35 m, obvod jeho kmene je 313 cm. Je pěkně rostlý, pravidelný... Snad tu poroste dlouho. :)

Dokážete ho obejmout? Kolik členů rodiny se musí přidat, aby to dokázalo? :)

Mrkněte na tabulku.

2. **Jak se řekne latinsky dub?**

Za památným stromem najděte zvláštní železný rozcestník. Zjistěte, jak daleko je obec Nováky a ve které zemi je najdete. Máme tady někoho se stejným příjmením? Znáte někoho takového? Určitě ano.

Zamyslíme se a kráčíme ke kostelu.

Jílové u Prahy je už od pohledu městečko s dlouhou historií. Čtyři z jeho staveb vznikly ještě v předhusitském období. Nejstarší je zdejší **kostel svatého Vojtěcha**, který byl postaven už ve 13. století, ve středověku. Jeho vysoká věž vypadá jako z nějaké rytířské legendy. Uvnitř je ticho a klid, ale také krásné obrazy a staré varhany.

Nejzajímavějším kusem z vybavení kostela je gotický deskový oltář z roku 1485. Jeden z obrazů na něm namaloval významný český umělec Petr Brandl. Protože bylo Jílové hornické město, jsou na oltářích kromě svatých i dřevěné sochy horníků. Ti pracovali v okolních zlatých dolech a do kostela si podle pověstí vybudovali zkratku pod zemí. Zkuste nějaké horníky na oltáři najít.

Za zmínku stojí také kostelní zvony: klekáníček, umíráček, polední, prostřední a velký. Zvon sv. Vojtěcha váží 260 kg a zvon Panna Maria 315 kg.

Je tady někdo, kdo váží stejně jako zvon Vojtěch? Kolik členů rodiny by se muselo postavit na váhu, aby ukázala Vojtěchovu hmotnost? (Nezkoušejte to, jen to vypočítejte. Váhu na kamiony a podobně jistě při ruce nemáte...)

Zajímavostí kostela je také to, že věž stojí mezi kněžištěm a lodí. Díky tomuto architektonickému unikátu a krásnému gotickému oltáři zde v roce 1983 natáčel režisér Miloš Forman několik scén do filmu Amadeus.

Najděte před kostelem sochu svatého Jana Nepomuckého. Víte, kdo to byl?

Jan Nepomucký, původně Jan z Pomuku, žil v době krále Václava IV. Díky pilnému studiu a snaze to dotáhl až na generálního vikáře. Do Janova osudu krutě zasáhly velké spory mezi králem a arcibiskupem Janem z Jenštejna. Když Jenštejn překazil královy plány na vytvoření nového biskupství v západních Čechách, panovník se rozhodl provinilce krutě ztrestat. Nejen arcibiskupa, ale i všechny jeho podřízené. Arcibiskup uprchl, Jan z Pomuku a někteří další skončili na mučidlech. Jan mučení nepřežil. Katovi pomocníci ho mrtvého svrhli z Karlova mostu do Vltavy. Dodnes je tam označeno místo, kde se tak stalo. Na kamenném zábradlí je křížek a u něj většinou fronty. Kdo se ho dotkne, tomu se prý splní přání...

Rok po Janově smrti nastalo mimořádné sucho, což lidé považovali za boží trest. Navíc některé církevní kruhy ve snaze krále ještě více očernit začaly šířit zvěsti o Janově statečnosti. Prý jako zpovědník královny nevyzradil její zpovědní tajemství, a proto musel zemřít.

Víra v Janovy nadpřirozené schopnosti byla dovršena po třech staletích. Po otevření světcova hrobu z lebky samovolně cosi vypadlo. Všichni se domnívali, že jde o jazyk – symbol faktu, že Jan ve věci královniny zpovědi držel jazyk za zuby. Záhadu vědci rozřešili v roce 1973. Dokázali, že načervenalá tkáň není jazyk, nýbrž část mozku se sraženou krví. Proč se ale rozhodla lebku opustit, stejně nikdo neví...
Záležitosti kolem Janova jazyka se v jednom ze svých epigramů věnoval Karel Havlíček Borovský. Napsal: *Svatý Jene z Nepomuku, drž nad námi svoji ruku, ať nám Bůh dá, co dal Tobě, by náš jazyk neshnil v hrobě.*

Je to epigram, který se dá naučit nazpaměť za minutu, ovšem na střední škole za něj dostanete jedničku. Autorka textu ví... Zvládnou to rodiče do konce výletu? :)

Spočítejte Janovi knoflíčky ve spodní části oděvu. Má jich na sobě více než vy teď?

Další tlupu lvů najdete na budově za kostelem, kterou je **Obecní dům.**

Jak se jmenuje zdejší mateřské centrum? Proč se asi jmenuje právě takhle? :)

Hned vedle na vás čeká nejznámější místní památka – **Regionální muzeum v Jílovém u Prahy**. Najdete ho v historické budově staré radnice. V muzeu je spousta pokladů z minulosti – od starých map a nástrojů až po skutečné kusy zlata! Děti tu mohou zjistit, jak se dříve těžilo zlato, a uvidí, jak to vypadalo, když horníci pracovali v podzemí.

Tento dům krátce patřil Edwardu Kellymu, což byl dvorní alchymista Rudolfa II. Do zdejších končil jej zřejmě přilákalo zlato. Zakoupil v Jílovém asi 12 domů, mezi nimi i tento.

Mezi lidmi prý nebyl příliš oblíben. Kolovala o něm řada pověstí. Říká se, že si v Jílovém známý alchymista najal několik horníků, aby mu vybudovali sklep. Pracovníci však záhy odhalili, že nebudují sklep, ale štolu. A že panu Kellymu nejde o uskladnění mrkve a brambor, ale o zlato. Proto nelenili a tajně si vykutali jakousi boční štolku ke sklepení vedlejšího domku. Na jejím konci byl otvor – okénko. A služka od sousedů poté ve vědru, které mělo dvojité dno, vykutané zlato vynášela. Prostě kradli jako straky. Pan Kelly vždy, když horníkům padla, probíral vykutanou zeminu a náramně se divil, že v ní po zlatu nebylo skoro ani památky. Po čase usoudil, že to nemá cenu, dolování zastavil a horníky propustil. Netušil, mudrc jeden, že v Čechách dokážeme ukradnout fakt všechno. Jeho rozhněvaný duch údajně stále bloudí zdejším muzeem.

Prohlídku muzea i setkání s rozhněvaným duchem si nechte až na čas po výletě. Kdybyste ho navštívili nyní, tak už by se vám pak šlapat nechtělo. Dobře to známe! :)

Regionální muzeum v Jílovém rovněž provozuje tři historické štoly, v nichž se kdysi kutalo zlato. Nevstupuje se do nich samozřejmě z muzea, jsou několik kilometrů od Jílového. K jedné z nich dnes dojdeme.

Štola Halíře se nachází při východním okraji jílovského zlatého revíru v katastru obce Pohoří, nedaleko Borku. Jde o průzkumnou štolu raženou v letech 1948 až 1951 v rámci rozsáhlého zkoumání revíru.

Hned za muzeem je branka, která nás odvede do hezkého **parku**. Často se zde konají různé kulturní akce. Mezi ně patří i náš *Pohádkový les*. Startuje právě zde u brány a vede až na Boží skálu. Tam míříme i my.

Vezmeme to kolem rybníčku.

Vidíte cedulku s obrázky? Poznáte všechna zvířátka na ní?

3. **Jak se jmenuje obojživelník na obrázku v levém horním rohu?**

Obcházíme vodu tak, že ji máme po pravé ruce. Z tohoto místa je také dobře vidět budova muzea ze zadní, tedy „parkové“ strany.

Cestou městskou zelení potkáme na dětském hřišti jeden známý hmyz. Zde ovšem leze v gigantické velikosti. Copak je to za tvorečka? A kolik má celkem nožiček?

Až 12 mm velký mravenec lesní je velmi užitečný, dnes již chráněný druh. A také velmi zajímavý. Věděli jste, že mravenci lesní umějí nepřítele postříkat kyselinou mravenčí? Nebo že dojí mšice jako krávy?

Mravenci sbírají přírodní pryskyřici, která kape z borovic, a potom po ní chodí, aby je očistila od bakterií a plísní. ***Pryskyřici zanášejí také do mraveniště****, aby je dezinfikovali od různých fujtajblíků.*

Hlavními pochoutkami na jídelníčku mravenců lesních jsou hmyz a medovice, získávaná od mšic. Velké hnízdo s milionem mravenců lesních spotřebuje ročně asi 30 kg hmyzu a přibližně 500 kg medovice.

Mravenec lesní není škůdce, ale čistič přírody a lesa, nikdy mu tedy mraveniště nebořte.

(I když to asi nemusíme vůbec psát, protože vy jste šikovné a hodné děti a ani by vás to nenapadlo.)

„Anténky“, které má mravenec na hlavě, mu pomáhají cítit pachy, chutě, dotyky i pohyby kolem sebe. Mravenec s nimi poznává svět – hledá jídlo, dorozumívá se s ostatními mravenci a zjišťuje, kudy má jít. Jsou pro něj něco jako oči, nos i uši dohromady!

4. **Jak se tyto „anténky“ nazývají?**

Vycházíme z parku a držíme se zelené turistické značky, která nás povede první částí dnešního výletu.

Za parkem odbočíme doprava k „parkovišti“ a kolem ohrad, ve kterých se pasou koníčci. Suneme se až na vrchol kopce. Koníčky nehlaďte ani nekrmte, jen si je prohlédněte.

Cestou najdete cedulku, která vysvětluje, proč se koníci nesmí krmit a proč mají náhubek. Zjistěte, respektujte a ověřte si u rodičů, zda jste vše pochopili správně. Je to moc důležité vědět. Špatné krmení způsobuje zvířátkům bolestivou smrt.

Pastviny jsou úžasné, koníkům se tady musí žít parádně. Myslíte, že si užívají krásných výhledů? Nebo spíš šťavnaté travičky?

Znáte nějakého koně s křídly? Jeden takový se objevuje v řeckých bájích a pověstech. Věděli, by rodiče, jak se létající koník jmenuje?

Když byla autorka tohoto textu malá, což bylo asi tak před 286 lety :), milovala film *Souboj Titánů*, který vypráví příběh o Andromedě, Perseovi, Meduse a také o Pegasovi… Třeba si rodiče také vzpomenou. Samozřejmě existuje i nová verze filmu, ale ta už tak nějak není TO ONO! :)

Kdo by chtěl mít doma na zahradě divokého hřebce?

Než dojdeme na vrchol ke křížku, řekneme si posledních pár vět o koních.

Koníci mají široká a kulatá kopyta, slabý hřbetní pruh a tmavé holeně, někdy stopy pruhování na kotnících. Také relativně malou lebku. Zato pánev mají oproti ostatním koním širokou a roztaženou. Stavba těla koní – především jejich končetin – je viditelně přizpůsobena potřebě rychlého běhu na velké vzdálenosti. Kromě toho jsou končetiny uzpůsobeny k dlouhému stání. Dokážou se na mnoho hodin „uzamknout“ v napřímené poloze. Takže koně stojí, i když například spí. Dokázali byste spinkat vstoje? Ani to nezkoušejte, šli byste co nevidět k zemi. My prostě tenhle zámeček na svaly nemáme. Je to ale škoda, protože by nám ušetřil hodně energie.

Znáte tuhle písničku?

Já mám koně, vraný koně, to jsou koně mí.

Já mám koně vraný koně to jsou koně mí.
Když já jim dám ovsa, oni skáčou hopsa.
Já mám koně, já mám koně, to jsou koně mí,
já mám koně, vraný koně, to jsou koně mí.
Já mám koně vraný koně to jsou koně mí.
Když já jim dám obroku, oni skáčou do skoku.

Věděl by někdo, co je to obrok?

S tímto slovem se už dnes málo setkáme. Velmi stručně řečeno, je to název jadrného krmiva pro koně, tedy nejčastěji oves.

Za zpěvu dojdeme až ke křížku. Když se pěje, kopečky bolí méně, že?

Jsme na **Boží skále**, ze které je božský výhled!

Podívejte se na rozcestník.

Najdete na něm druh koření?

A místo, kde se kdysi zpracovávalo obilí?

Které místo je odsud vzdálené 1,5 km po zelné značce?

5. **Napište název obce.**

Z nadmořské výšky 405 metrů se na louky, město Jílové a podstatnou část zlatonosných hor kouká náramně nádherně. Kdysi však mělo toto místo mnohem větší význam než jen dívací. Svědčí o tom i jeho název. Navíc se říká, že vyzařuje zvláštní pozitivní energii. Prý hlavně oblast u balvanu – menhiru.

Samotný menhir vypadá jako vrcholový orientační bod. Jeho poloha mezi dvěma stromy z něj dělá skoro až poutní místo. Toho zřejmě chtěli jeho dávní stavitelé dosáhnout. Většina menhirů ostatně stojí na nějakém větším či menším návrší, takže jsou dobře viditelné a pouť k nim není tak úplně pohodový špacír. Menhiry vyzařují zvláštní energii.

Dotkněte se kamene, natáhněte z něj přes dlaně tajemnou sílu… A vyrazíme dolů z kopce po zelené značce. Od menhirů se tedy vrátíme ke kamenům, které se blýskají. Také mají sílu, ale úplně jinou. Moc bohatství.

Jílové má díky zlatu bohatou historickou minulost. Prý se tady těžilo už v dobách Keltů. V 1. a 3. století před naším letopočtem se tu čile rýžovalo, a to až do dob, kdy za prvních Přemyslovců v 10. a 11. století začala hlubinná těžba. Vrcholu dosáhla ve 13. a 14. století, kdy se Čechy staly jedním z hlavních zdrojů tohoto kovu v Evropě. Město vzniklo z hornické osady v první polovině 13. století a v roce 1348 je Karel IV. potvrdil jako město královské.

Jedenáct tun vzácného kovu (latinsky aurum), které kdy byly v jílovském revíru vykutány, skutečně není málo. Je to celá čtvrtina veškerého zlata, co jsme na našem území od nepaměti vytěžili. Těžba v Jílovém s přestávkami pokračovala až do roku 1970, kdy byla pro svou nerentabilnost (nevýhodnost) zcela zastavena. Těžební činnost však zanechala ve městě a jeho okolí četné stopy.

V Jílovém u Prahy se těžilo dva tisíce let… Takže to vychází na 5,5 kg ročně. Z čehož plyne, že zlato je fakt vzácný kov a že Čechy nikdy žádným pořádným zlatým dolem nejsou ani nebudou. :)

Scházíme po hřebeni kopce kolem listnáčů s krásnými plody. Jak se stromy jmenují.

Cestou narazíme na lavičku, kterou zřejmě nějaký zamilovaný jinoch popsal dívčím jménem. Přečtete ho?

Podívejte se doleva do údolí a na lesy kolem něj. Těmi budeme procházet asi tak za půl hodinky.

Tato krajina je tvořena převážně smíšenými lesy s převahou dubu zimního, habru obecného, buku lesního a místy i smrku ztepilého.

Vidíte nějaké takové stromy kolem sebe?

Místní oblast je útočištěm řady druhů ptáků. Létají zde třeba žluna zelená, lejsek černohlavý a puštík obecný. Některé štoly a staré důlní objekty slouží jako zimoviště netopýrů, ale o těch si povyprávíme v další části výletu. Také vzácných broučků zde po zemi leze nepočítaně.

Znáte knížku pro děti *Broučci*. Určitě ano, i když je pěkně stará. Poprvé byla vydána v roce 1876. Od té doby všichni víme, že není nad dobrou zelnou polívčičku, po které se krásně spí a spí a spí...

Podvečer tvá čeládka
co k slepici kuřátka
k ochraně tvé hledíme,
laskavý Hospodine.

Než dojdete až ke štole, zkuste se modlitbičku naučit. Máte na to asi půl hodiny. Rodiče nezapomenou na epitaf od Borovského. Kdo se texty nenaučí, musí udělat 10 dřepů! :)

Napravo mineme skupinu kamenů, které vypadají jako sedátka pro obry, a vydáme se doleva po zelené turistické značce, která nás cik cak provede chatovou osadou až do údolí.

Hledáme obrázek, na kterém je sladký cupcake se srdíčkem, a také napravo ocelového ptáka, jenž střeží plot.

My si myslíme, že to je marabu – proslulý mrchožrout. Ale třeba se pleteme. Kterého jarabáčka připomíná vám?

V zahradě ateliéru *Erik Art*, který vyrábí předměty z oceli, jsou také jiné „sochy“. Vidíte mimoně? :)

Kdo má tyhle pidimužíky rád? A dokázali byste o nich něco říct?

Mimoni jsou žluté, vtipné a trochu popletené postavičky z animovaných filmů, které si získaly velkou oblibu dětí i dospělých po celém světě. Poprvé se mimoni objevili ve filmu *Já, padouch* v roce 2010. Byli tak populární, že později dostali i své vlastní filmy, například *Mimoni (*z roku 2015) a *Mimoni 2: Padouch přichází* (z roku 2022).

S trochou fantazie vypadají jako vybarvenější bramborové šišky, nosí modré montérky a brýle. Někteří mají jedno oko, jiní dvě. Mluví vlastní řečí, takzvanou minionštinou, která je směsí různých jazyků, zvuků a vtipných nesmyslů. I když jim většinou není přesně rozumět, díky výrazům a gestům je snadné pochopit, co chtějí říct.

Zaměřte své jedno mimoní očko dopředu a zkuste najít strom, jehož větve jako by vybízely k lezení. Jsou skoro jako žebřík až do koruny.

Teď prudká odbočka doprava... A hledáme zelenou značku na dveřích.

Došlapali jsme téměř na dno údolí. Ejhle, před sebou vidíme krásný památný strom. Najdeme u něj cedulku.

6. **Které zvíře lípu střeží?**

Pokud tudy půjdeme na jaře, uděláme radost svým nosním dírkám. Vůně lipových květů se line nad lány široko daleko.
Ó, jak omamné!
Dokážete o lípě, našem národním stromu, něco povědět?

Lípa byla odedávna nazývána královnou medonosných rostlin. Z jednoho jejího květu může včela vysát 7 mg nektaru. Lipový med je jeden z nejlepších a jeho použití k léčivým účelům bylo známo už před šesti tisíci lety v Egyptě a ve starém Řecku. Medem se léčily rány, řada chorob, uchovávalo se v něm maso, aby se nekazilo. Med se dříve skladoval v soudcích vyrobených z lipového dřeva, protože v nich nehořkne a nenabere nepříjemný pach. Zkrátka si dobře uchovává přírodní vůni a chuť. Vůni lipového květu prý cítí včely na vzdálenost tří kilometrů. Kromě včel lákají lipové květy na 70 druhů hmyzu.

Odvar z lipových květů je tradiční prostředek vyvolávající pocení při nachlazení. Také se používá jako kloktadlo. Pije se jako prostředek zmírňující bolesti při žaludečních kolikách a považuje se za užitečný při ledvinových kamenech.

Velmi vysoko se cení lipové dřevo. Je měkké, lehké, světlé, tence vrstevnaté, nepraská, nekrabatí se po navlhčení a velmi snadno se opracovává. Používá se při výrově nábytku, ve velké oblibě ho mají zejména dřevořezbáři. Z lipového dřeva se vyrábějí rámy obrazů, okenní a dveřní zárubně, římsy a součásti hudebních nástrojů, sochy a rýsovací prkna.

Mineme křižovatkové zrcadlo. Je nám jasné, že se u něj budete chtít vyfotit. Můžete, ale pozor na auta!

Zrcadlo hraje důležitou roli v pohádce o Sněhurce. Na co se zlá královna zrcadla ptala?

„Zrcadlo, řekni mi, kdo je v zemi zdejší mezi všemi nejkrásnější.“ A zrcadlo jednoho dne odpovědělo popravdě: „Má paní, i když jste krásná jako sen, Sněhurka je krásnější přece jen.“

A to byl problém! Sněhurka se pak musela před rozzuřenou macechou schovat u trpaslíčků.

Kolik jich bylo?

Teď to bude hodně těžká otázka. Dokážete všechny trpaslíky vyjmenovat? Můžou vám pomoci členové rodiny… I tak to bude fuška. Takže: Prófa, Stydlín, Rejpal, Kejchal, Dřímal, Štístko a… :) Jak se jmenoval nejmenší trpaslík?

Došli jsme k Chotouňskému potoku, který přejdeme po mostku. Poté odbočíme doprava.

Chotouňský potok je pravostranný přítok řeky Sázavy v okresech Praha-východ a Praha-západ ve Středočeském kraji. Délka jeho toku činí 7,9 km.

Do které řeky se vlévá Sázava?

Přicházíme do místa, kterému se říká Borek. Je zde rozcestník cest. My půjdeme po červené do kopečka směrem ke štole Halíře.

Najděte květináče, které jsou vyrobeny z kuchyňských hrnců. Které květiny v nich rostou?

Asfaltka nás dovede až k hospodě *U Čudy.*

Vyhledejte obrázek indiána a kovboje.

Znáte apačského náčelníka Vinnetoua a jeho bílého bratra?

Děti už asi ne, ale my rodiče si určitě rádi na „mayovky“ zavzpomínáme.

Na krásnou Nšo-či, padoucha Santera a sexy Old Shatterhanda. Jen Sam Hawkens autorce těchto řádků šíleně lezl na nervy. :)

Vzpomenete si, jak se jmenoval otec Vinnetoua? Jeho jméno začíná na I.

Stoupáme, stoupáme a asfaltka se začíná měnit v „prášivku“. Pokud by to snad někdo nepostřehl, což je ale skoro nemožné, upozorňují na to cedulky kolem cesty. Vidíte je? Poznáte, z jaké pohádky je tato zaprášená písnička? :)

Před naší, za naší,
cesta má ať nepráší, hej!

Když se dívám na sebe,
tak se musím pochválit.
Nevypadám já věru zle,
zkrátka chlapec, jak má být.

Napravo míjíme Turkyňský rybník a už už se blížíme k vrcholu dnešní cesty.

Jak jsme na tom s modlitbičkou od Jana Karafiáta? Zapamatoval si ji někdo?

Odbočte doleva a zastavte se u naučné tabule č. 1.

Najděte na mapce a ve vysvětlivkách bod č. 4.

7. **Jak se jmenují doly?**

Štola Halíře se nachází v blízkosti Turyňského rybníka a představuje nejmladší dobu těžby probíhající v padesátých a šedesátých letech minulého století. Moderním způsobem ražená štola má unikátní profil v podobě kosočtverce, který je daný strukturou uložených hornin. Tato průzkumná chodba měla prověřit okrajovou část jílovského ložiska.

Namalujte do vzduchu prstíkem tvar kosočtverce. Je to takový šišatý obdélník postavená na špičce…

V současnosti jsou všechny podzemní prostory elektrifikovány a návštěvníkům je zpřístupněna celá hlavní chodba o délce 270 m. Prohlídka je doplněna miniexpozicí důlního vybavení.

První zmínka o štole se vyskytuje v Hájkově kronice ze 16. století, kde se objevuje název dolu Haléřek (1079). Ale zdejší zlato bylo rýžováno už za Keltů, kteří ho hledali a někdy i nacházeli na pravostranných přítocích řeky Sázavy. Podle historiků zde byly dvě významné etapy těžby, a to v polovině 14. století a na konci 16. století. Poslední hornickou činností v této oblasti byl průzkum Halířského žilného pásma, kdy byla v letech 1948 až 1951 zpřístupněna Stará halířská štola a vyražena Nová halířská štola.

Podívejte se nad vchod štoly.

8. **Jaké nástroje vidíte nad štolou?**

Prohlídku štoly vřele doporučujeme. Také proto, že zde možná uvidíte vzácné netopýry.

Věděli jste, že netopýři létají pomocí rukou, drží skutečný zimní spánek a na zemi žijí již 60 milionů let? A že jim k orientaci neslouží oči, ale uši? Létají, kam potřebují, díky echolokaci. Co to je? Určování vzdálenosti podle zvuku. Funguje to náramně jednoduše: Netopýrek tlamkou a nosem vyloudí zvuk, který ovšem my neslyšíme. (Jsme přece jenom jen lidé…) Odrazí se od předmětu – třeba skály, stromu a podobně –, který je před naší létající myškou, a vrátí se do jeho nemalých oušek jako ozvěna. Mozeček tvorečka bleskurychle vyhodnotí, co zvuk odrazilo, a zavelí: „Uhni, nebo si dáš do tlamy.“ Nebo: „Hmyzoň! Jdi po něm, ať se napucneš.“

Jsou to zajímavá zvířátka, takže je nám fakt líto, že jsou všechny v Čechách žijící druhy ohroženy vyhynutím. :(

Nyní jedna záludná otázka. Víte, které ze zvířat je v Evropě nejbližší příbuzný netopýrů? Tipněte si!

Je to ježek. :)

Nyní si s rodiči zopakujeme vyjmenovaná slova po P.
Které zvíře následuje ve vyjmenovaných slovech po netopýrovi?
Napovíme, že jde o plaza…

Od štoly pokračujeme asi 500 metrů stále rovně za nosem kolem chatek až na křižovatku lesních cest. My se vydáme po té doleva. Musíme totiž zpátky na kopec, ze kterého jsme slezli. Ano, jde trochu o plýtvání vaší energií, ale jinak to nejde. Proč bychom si ale trochu nezaplýtvali, když zanecháváme minimální uhlíkovou stopu, že? V každém případě se nyní řiďte naší mapou, ať se neztratíte. Je to tady malinko složitější, ale vy to zvládnete.

Vylezte téměř na vrchol kopce, pak mírně klesněte a pokračujete doprava stezkou, ze které je nádherný pohled na údolí. Jděte po rovince, do údolí nescházejte. Na to se můžete těšit až na jeho úplném konci, kde na vás u rozcestníku cest *Pod drnkou* čeká poslední písmenko do tajenky.

Modrá turistická šipka ukazuje na místo, které je vzdáleno 3,5 km.

9. **Doplňte: Dolní …….**

Přejdeme potok a asfaltka nás přivede až k hlavní cestě do Jílového. Do centra to pak máme 10 minut chůze. K tomu si můžeme ještě naposledy povyprávět.

Tipnete si, proč se Jílové jmenuje, jak se jmenuje. Není to tak těžké! :)

Název obce je odvozen od druhu zdejší půdy, tedy od jílu. Původně jméno Jílový náleželo vrchu, který se zde nachází. Na jeho úpatí lidé vypírali zlato právě z jílu.

Hurá! Máme vyluštěno!

Copak to na nás kouká za přídavné jméno?

Když se řekne, že Jílové u Prahy je královské město, znamená to, že v minulosti patřilo přímo králi – tedy nejvyššímu vládci v zemi. Takové město mělo výjimečné postavení. Král chtěl mít těžbu zlata pod kontrolou, protože bylo velmi cenné. Díky

tomu mělo město i určitá zvláštní práva. Jeho obyvatelé mohli například sami volit svého starostu, pořádat trhy, stavět hradby nebo mít vlastní znak. To všechno bylo v té době výjimečné a ukazovalo, že si král města váží.

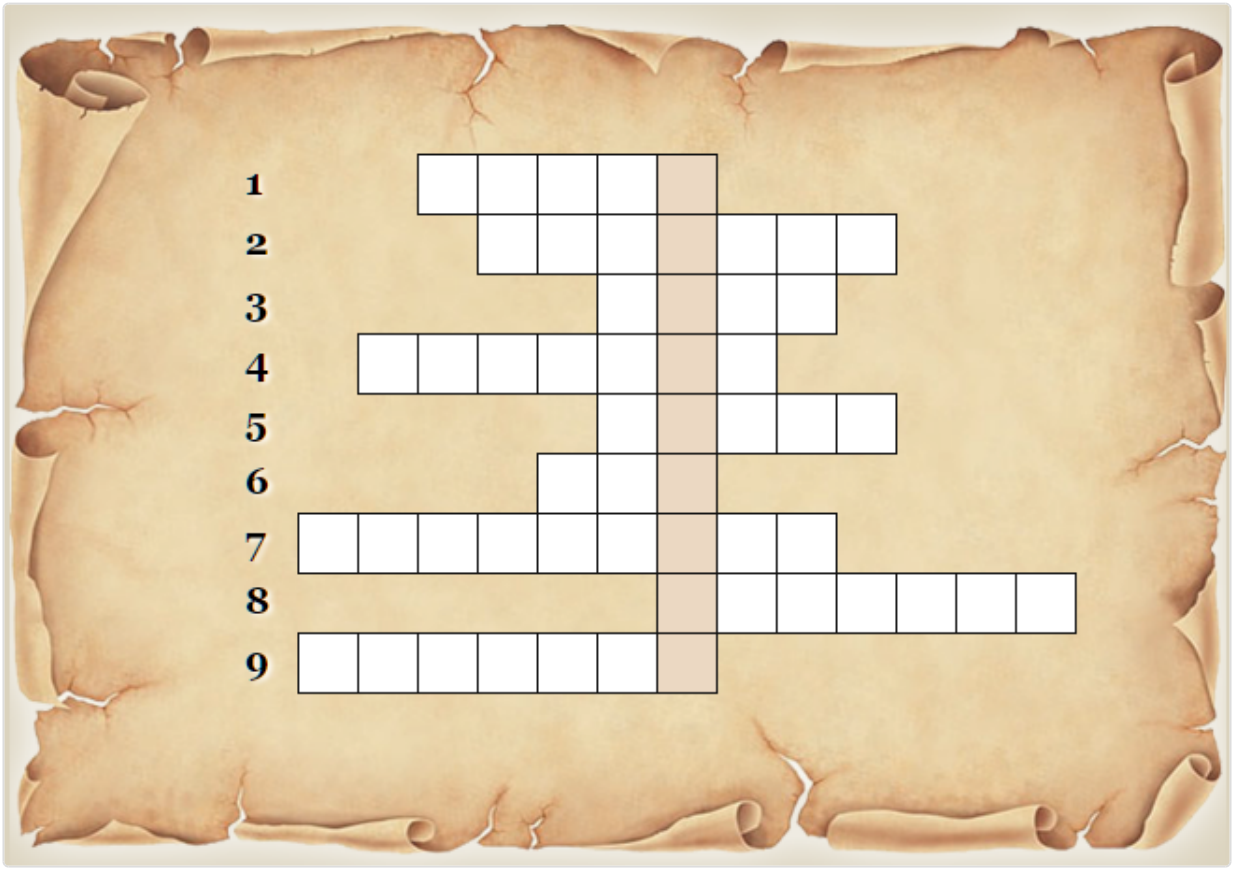
S vyluštěnou tajenkou zajděte do městské knihovny. Samozřejmě v otevírací době. Dostanete za ni dáreček. Hezky za něj poděkujte, my děkujeme také. Samozřejmě ne za dáreček, ale za pomoc s výletem a jeho poskytnutí všem výletníkům ZDARMA.

Doufáme, že se vám dnešní výlet s tajenkou líbil, přejeme šťastnou cestu domů a těšíme se zase někdy na našich tajenkových trasách na viděnou! :)

V textu byly použity mj. texty z webu: www.muzeumjilove.cz, www.kudyznudy.cz, www,jilovskezlatedoly.cz

Otázky k tajence

1. **Co dravci kouká z tlamy?**
2. **Jak se řekne latinsky dub?**
3. **Jak se jmenuje obojživelník?**
4. **Jak se „anténky“ nazývají?**
5. **Napište název obce.**
6. **Které zvíře ho střeží?**
7. **Jak se jmenují doly?**
8. **Jaké nástroje jsou nad štolou?**
9. **Jak se jmenuje místo?**

A co můžete vyhrát?

Tajenku posílejte na e-mail **veldo@veldo.cz**. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.

Výlet stažen z www.veldo.cz | © Velká dobrodružství

Vytvořeno: 05.11.2026 14:01